

Aan	:	Algemeen Bestuur
Vergadering	:	4 juli 2019
Agendapunt	:	10, ter besluitvorming
Van	:	Dagelijks Bestuur
Onderwerp	:	Project Feniks – oplossingen voor kwetsbare groepen

Voorstel

1. Per gemeente een besluit te nemen om incontinentiemateriaal en babyluiers gescheiden te gaan inzamelen en circulair te verwerken, op voorwaarde dat ARN hiervoor verwerkingscapaciteit heeft.
2. De kosten voor deze gescheiden inzameling op te nemen in een pluspakket.
3. In te stemmen met de projectkosten ter hoogte van €70.000 en deze in de bestuurs-rapportage van 2019 te verwerken.
4. In te stemmen om de zienswijzeprocedure voor locatiebepaling bij gemeente neer te leggen en hier een separaat AB besluit voor te nemen.

Inleiding

Doel van de nieuwe manier van afvalinzameling is dat inwoners hun afval beter gaan scheiden en minder grondstoffen verspillen. Het restafval dat men nog overhoudt brengt men dan weg naar een ondergrondse container in de wijk. Voor elke inworp in de ondergrondse container betalen inwoners een bedrag.

Medisch afval zoals stomamateriaal hoort bij het restafval. Ook plastic medisch afval zoals infuuszakken, hulpmiddelen van sondevoeding en CAPD-afval hoort bij het restafval. Omdat hier sporen van medicijnen of bacteriën in zitten, mag het niet bij het PMD-afval. Dat is onveilig voor de mensen die dat afval sorteren en verwerken. Inwoners met dit soort medisch afval hebben dus per definitie meer restafval dan een gemiddelde inwoner en zouden dus duurder uit zijn.

Ook inwoners met incontinentiemateriaal hebben meer restafval dan gemiddeld. Voor incontinentiemateriaal bestaat sinds 2019 de mogelijkheid om dit te laten recyclen. ARN heeft capaciteit voor het verwerken van incontinentiemateriaal en babyluiers. Het incontinentiemateriaal zou dus gescheiden ingezameld en verwerkt kunnen worden.

Het wegbrengen van restafval kan tevens problemen opleveren voor inwoners met een beperkte mobiliteit door bijvoorbeeld een medische beperking of ouderdom.

Voor deze kwetsbare groepen inwoners is een oplossing nodig. We stellen daarom voor om:

- 1) incontinentiemateriaal op een kostenefficiënte wijze gescheiden in te zamelen en circulair te verwerken, potentieel voor alle aangesloten gemeenten.

We adviseren ook om een systematiek en richtlijn voor financiële compensatie te maken ten behoeve van inwoners met medisch afval dat als restafval wordt ingezameld en verwerkt. Deze regeling ligt bij de gemeente almede de keus om deze regeling wel of niet door te voeren.

In een eerder stadium is reeds een vangnetfunctie vanuit Avri geleverd ten behoeve van het wegbrengen van afval door inwoners met een beperkte mobiliteit (nodig wanneer gangbare oplossingen (zelf wegbrengen, sociaal netwerk, huishoudelijke hulp) ontbreken).

Beoogd effect

- 1) Het bieden van een praktisch en financieel aanvaardbare oplossing voor inwoners met incontinentiemateriaal en babyluiers.
- 2) Het verminderen van de hoeveelheid restafval door incontinentiemateriaal en babyluiers apart te gaan inzamelen en verwerken.
- 3) Het circulair verwerken van incontinentiemateriaal en babyluiers bij ARN.

Argumenten

1.1. Gemeenten kiezen daarmee zelf voor verdere reductie van het restafval

Inwoners met incontinentiemateriaal (of babyluiers) hebben meer restafval dan gemiddeld. Voor incontinentiemateriaal en babyluiers bestaat sinds 2019 de mogelijkheid om dit te laten recyclen door ARN. Het incontinentiemateriaal zou dus gescheiden ingezameld en verwerkt kunnen worden. Het restafval bestaat nog voor 12,7% uit luiermateriaal. Door dit materiaal gescheiden in te zamelen en circulair te verwerken, dragen we bij aan een vermindering van het restafval en meer recycling. Bovendien lopen inwoners met incontinentiemateriaal en babyluiers niet tegen extra kosten, omdat zij meer afval hebben.

2.1 Hierdoor is maatwerk mogelijk en betaalt iedere gemeente haar eigen bedrag

De kosten worden per gemeente toegerekend en zijn afhankelijk van de keuzes die iedere gemeente afzonderlijke maakt. Hierdoor ontstaat geen financiële vermenging. Door de kosten voor de inzameling van incontinentiemateriaal en babyluiers op te nemen in het pluspakket, bieden we veel flexibiliteit aan de individuele gemeenten. Zo geven we een aantal keuzes aan de gemeenten. Zij kunnen zelf bepalen of ze kiezen voor de gescheiden inzameling, zowel incontinentiemateriaal als babyluiers, het aantal en type luierscontainers, wel of geen toegangscontrole.

3.1 De onderzochte oplossing is voor iedere gemeente beschikbaar

De projectkosten zijn voor een groot deel al gemaakt om dit voorstel aan u voor te kunnen leggen. We willen dan ook voorstellen om deze kosten te verdelen over alle gemeenten, ongeacht de keuze die zij maken om wel of niet te starten met de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal en babyluiers.

Kanttekeningen

1.1 Startdatum voor de verwerking van het incontinentiemateriaal en babyluiers door ARN is onzeker

Op dit moment heeft ARN nog geen besluit genomen over het uitbreiden van hun installatie. Ook al ziet het er positief uit, ze hebben nog wat problemen met hun eerste reactor. Die moeten ze eerst oplossen, voor ze besluiten om uit te breiden. Naar verwachting zal het besluit in september 2019 plaatsvinden. Er zijn hierbij een aantal scenario's mogelijk:

- 1) De problemen met de eerste reactor zijn dermate groot dat de ARN helemaal stopt met de verwerking van incontinentiemateriaal en babyluiers.
- 2) De problemen met de eerste reactor zijn oplosbaar, maar hiervoor is meer tijd nodig. Het besluit om uit te breiden wordt hierbij uitgesteld en daarmee ook de startdatum waarop het incontinentiemateriaal en de babyluiers van de Avri-gemeenten verwerkt kunnen worden.
- 3) De problemen met de eerste reactor worden op korte termijn opgelost. Het besluit om uit te breiden valt dan naar verwachting in september. De startdatum waarop het incontinentiemateriaal en de babyluiers van de Avri-gemeenten verwerkt kunnen worden ligt dan naar alle verwachting rond maart/april 2020.

Er is dus een kans dat de luiers (op korte termijn) helemaal niet verwerkt kunnen worden door ARN. Indien we eerder starten met de inzameling van het incontinentiemateriaal en de babyluiers dan dat er verwerkingscapaciteit bij ARN is, betekent dit dat we het incontinentiemateriaal en de babyluiers eerst moeten afvoeren als restafval. Dit kan het beste via de huidige verwerker, omdat de tarieven daar lager liggen dan bij ARN.

1.2 De hoeveelheid incontinentiemateriaal en babyluiers ligt hoger dan geschat

In deze businesscase gaan we uit van geschatte hoeveelheden incontinentiemateriaal en babyluiers die we denken in te gaan zamelen. Hierbij hebben we diverse aannames gedaan op basis van ervaringen in andere gemeenten. Het percentage het incontinentiemateriaal en de babyluiers dat in de Avri-gemeenten nog in het restafval zit (12,7%), ligt echter hoger dan de het landelijk gemiddelde (7,5%). Hierdoor is er een kans dat de daadwerkelijke hoeveelheid die we gaan inzamelen hoger ligt en de kosten ook hoger liggen (a.g.v. minder inkomsten via variabel tarief restafval en door hogere verwerkingskosten). Bij de ARN is mogelijk niet meer capaciteit om het incontinentiemateriaal en de babyluiers te verwerken dan de ingeschatte hoeveelheid op basis van 7,5%. Indien we meer incontinentiemateriaal en babyluiers aanleveren dan met ARN overeenkomen, kan het zijn dat ze het materiaal alsnog als restafval moeten verwerken. Dit zal altijd in overleg met ARN gebeuren, maar kan wel invloed hebben op de verwerkingstarieven. Dit betekent echter wel dat we meer inkomsten uit het variabele deel van de afvalstoffenheffing zullen mislopen.

1.3 Het aanwijzen van locaties

De locaties voor afvalcontainers moeten worden aangewezen op grond van de ASV. Op dit moment ligt de bevoegdheid daartoe bij de voorzitter van het dagelijks bestuur van Avri. Avri stelt de locaties in nauwe samenspraak met de gemeente vast (besluit AB 19-4-2018 waarbij de ASV op dit punt is verduidelijkt). Als gemeenten bevoegd moeten worden om voor luierscontainers de locaties aan te wijzen, dan vraagt dit een aanpassing van de ASV. Uiteraard wordt de gemeente dan ook verantwoordelijk voor het (inspraak)proces met inwoners/belanghebbende om te komen tot die locaties. De locatiecriteria voor de luierscontainers

moeten hierbij nog worden bepaald. De algemene criteria voor ondergrondse containers van 19 april 2018 zijn niet 1 op 1 te gebruiken (bijv. max loopafstand qua richtlijn wordt niet aangehouden voor luierafval). Uiteraard zijn de overige criteria zoals die door het AB eerder zijn vastgesteld, wel een goede basis (stankoverlast, verkeersveiligheid, etc.).

1.4 Toegangscontrole is wenselijk maar optioneel

De inzet van toegangscontrole is optioneel. Indien gemeenten hiervoor niet kiezen is er een risico op vervuiling van de luierfractie en het uiteindelijke doel van circulaire verwerking. Dit neemt extra kosten met zich mee indien vrachten worden afgekeurd. Ook lopen gemeenten het risico om inkomsten van restafval mis te lopen wanneer restafval in de luiercontainers wordt gedumpt. Avri heeft dan ook de voorkeur, zeker in de grotere steden en dorpen, om te werken met toegangscontrole. De kosten hiervoor zijn opgenomen in de businesscase (bijlage 4).

Communicatie

Na het besluit van de gemeenten om wel of niet te kiezen voor de inzameling van incontinentiemateriaal en babyluiers gaan we communiceren naar de inwoners. Hiervoor wordt een uitgebreid communicatieplan opgesteld door Avri in samenwerking met gemeenten. We proberen de communicatie hierbij zoveel mogelijk te richten op de specifieke doelgroepen. Het communicatietraject zal door de desbetreffende gemeenten worden uitgevoerd met ondersteuning door Avri.

Buiten de algemene communicatie over de inzameling van incontinentiemateriaal en babyluiers, moeten gemeenten ook belanghebbenden informeren over het plaatsen van de luiercontainers. Dit neemt een extra kostenpost met zich mee.

Financiën

De baten en lasten worden per gemeente verwerkt in het programma Pluspakket.

Incontinentiemateriaal en babyluiers

De kosten bestaan uit investeringen, eenmalige (project)kosten, onvoorziene kosten, structurele kosten (inzameling, transport, overslag en verwerking luiermateriaal, beheer en onderhoud luiercontainer en aanschaf luierzakken) en besparingen (op inzameling, transport, overslag en verwerking restafval), en het mislopen van variabele inkomsten afvalstoffenheffing uit het restafval. Deze kosten zijn omgerekend naar jaarlijkse kosten, in totaal en per huishouden. In onderstaande tabel gaan we uit van semi-ondergrondse containers met een wekelijkse lediging. In bijlage 4 'Businesscase' laten we zien wat de consequenties zijn voor andere keuzes die gemeenten kunnen maken.

Eerste jaar	BU	CJ	MA	NB	TI	WB	WMW	ZA	TOT
Kapitaallasten	€ 7.333	€ 5.333	€ 8.000	€ 6.666	€ 6.000	€ 21.332	€ 6.000	€ 8.000	€ 68.664
Eenmalige kosten	€ 9.180	€ 9.817	€ 8.479	€ 8.223	€ 14.438	€ 17.531	€ 6.578	€ 9.754	€ 84.000
Structurele kosten	€ 41.748	€ 34.637	€ 42.855	€ 37.709	€ 44.183	€ 107.760	€ 32.812	€ 45.179	€ 386.883
Mislopen inkomsten	€ 30.857	€ 32.571	€ 27.429	€ 27.429	€ 48.000	€ 58.286	€ 22.286	€ 32.571	€ 279.429
Besparingen	-€ 13.525	-€ 14.276	-€ 12.022	-€ 12.022	-€ 21.039	-€ 25.547	-€ 9.768	-€ 14.276	-€ 122.475
Totaal	€ 75.594	€ 68.083	€ 74.740	€ 68.005	€ 91.582	€ 179.363	€ 57.907	€ 81.228	€ 696.501
Per huishouden	€ 7,01	€ 5,63	€ 7,46	€ 7,85	€ 5,10	€ 8,98	€ 7,16	€ 7,25	€ 7,05

Volgende jaren	BU	CJ	MA	NB	TI	WB	WMW	ZA	TOT
Kapitaallasten	€ 7.333	€ 5.333	€ 8.000	€ 6.666	€ 6.000	€ 21.332	€ 6.000	€ 8.000	€ 68.664
Structurele kosten	€ 41.748	€ 34.637	€ 42.855	€ 37.709	€ 44.183	€ 107.760	€ 32.812	€ 45.179	€ 386.883
Mislopen inkomsten	€ 30.857	€ 32.571	€ 27.429	€ 27.429	€ 48.000	€ 58.286	€ 22.286	€ 32.571	€ 279.429
Besparingen	-€ 13.525	-€ 14.276	-€ 12.022	-€ 12.022	-€ 21.039	-€ 25.547	-€ 9.768	-€ 14.276	-€ 122.475
Totaal	€ 66.413	€ 58.266	€ 66.261	€ 59.782	€ 77.144	€ 161.831	€ 51.329	€ 71.474	€ 612.501
Per huishouden	€ 6,16	€ 4,82	€ 6,62	€ 6,90	€ 4,30	€ 8,10	€ 6,35	€ 6,38	€ 6,20

*De tarieven zijn gebaseerd op prijspeil 2020.

De eenmalige projectkosten worden verwerkt in de bestuurs-rapportage 2019 in de begroting van het basispakket. Deze kosten zijn exclusief de procedurele kosten die door gemeenten gemaakt moeten worden om tot toewijzing van locaties te komen. Hiervoor moet een PM post worden opgenomen.

Financieel risico bij een hogere hoeveelheid incontinentiemateriaal en babyluiers

Zoals in de kanttekeningen al is benoemd, kan de daadwerkelijke hoeveelheid incontinentiemateriaal en babyluiers die we gaan inzamelen hoger liggen dan verwacht. Dit kan leiden tot hogere kosten voor

gemeenten. Het financiële risico bestaat zowel uit de lagere inkomsten afvalstoffenheffing als de extra verwerkingskosten over het incontinentie materiaal (verwerkingstarief is hoger dan bij restafval). Dit is financieel niet doorgerekend.

Medisch afval

De kosten voor de financiële tegemoetkoming voor inwoners met medisch afval liggen bij de individuele gemeenten. De verwachte kosten per gemeente zijn opgenomen in bijlage 4 'Businesscase'.

Beperkte mobiliteit

Voor de wegbrenging van Avri zijn geen additionele kosten opgenomen, deze zitten in de begroting binnen het basispakket.

Uitvoering

Bij een positief besluit door de gemeente, starten we met de voorbereidingsfase. Hierin gaan de gemeenten (in overleg met Avri) de locaties van de containers vaststellen, waarbij de gemeenten een zienswijze procedure kunnen hanteren. Het dagelijks bestuur wilt dit proces dus terugleggen bij de gemeente (anders dan het aanwijzen van de ondergrondse containers voor restafval). Tevens maken we contractuele afspraken tussen de gemeenten en Avri en tussen Avri en de ARN. Ook starten we met een communicatietraject om de inwoners te informeren.

De planning is om tussen 1 januari en 1 juli 2020 te starten met de gescheiden inzameling van incontinentiemateriaal en babyuiers. Hierbij moet rekening worden gehouden met de beperkte capaciteit bij Avri en de verschillende juridische trajecten: het AB moet besluiten de zienswijze procedure voor de locatiebepaling bij de gemeente neer te leggen, en de gemeenten moeten vervolgens deze procedure uitvoeren (dit kan wel 13 tot 26 weken in beslag nemen).

Bijlagen

1. Bijlage 1: Projectplan 'Feniks – oplossingen voor kwetsbare groepen'
2. Bijlage 2: Ervaringen andere gemeenten en ARN
3. Bijlage 3: Beschrijving fysieke systemen en richtlijnen
4. Bijlage 4: Businesscase